

DAGENS FRÅGOR

Vart går Finland?

Förhållandena i Finland har alltid tilldragit sig ett speciellt intresse i Sverige, där också en stor förtrogenhet utbildats med de finländska problemen. Frågan är dock, om man inte i en allmänt välvillig förståelse för Finlands in- och utrikespolitiska svårigheter stundom alltför mycket betonat just förståelsen och underlåtit kritik, där denna rätteligen borde ha varit på sin plats. Detta så mycket mera som kritiken inom Finland, särskilt vad gäller utrikespolitiken och president Kekkonens ofelbarhet, i stor utsträckning bragts till tystnad. Likriktningen efter det misslyckade försöket att ersätta Kekkonen med Honka har skett anmärkningsvärt snabbt.

I ekonomiskt avseende synes Finland gå en bekymmersam framtid till mötes — man räknar med att inflationen under år 1964 kommer att uppgå till nära 15 procent. Men också allmänpolitiskt är läget allvarligt. Ett uttryck för den politiska labiliteten är det faktum, att de borgerliga partierna endast kort före kommunalvalet — men för sent för att göra intryck på väljarkåren — kunde enas om en gemensam regeringsbildning.

Särskilt för en svensk bedömare kan det ligga nära till hands att känna en viss tillfredsställelse över denna likväl till det yttre demonstrerade enighet. Sprickorna är dock alltför tydliga, och frågan är om man överhuvudtaget om Finland kan resonera i samma kategorier som gäller Skandinavien i övrigt. Här gäller inte borgerlighet contra

socialism utan fastmera, om det skall vara möjligt att bevara Finland som en fri västerländsk nation, som steg för steg kan frigöras från den sovjetryska intressesfären.

Detta förutsätter emellertid också en klar vilja till frigörelse. Kekkonen och agrarerna har gång efter annan visat prov på en sådan följsamhet gentemot Moskva, att man torde ha rätt att ifrågasätta inte bara hans möjligheter utan också hans intentioner på sikt. Farhågorna fick ny näring, när agrarpartiets ordförande, generaldirektör Sukselainen, i somras fick silkesnöret under former, har det sagts, som påminde om avsättningen av Chrustjov något senare. Ändå betecknades Sukselainen allmänt som en i allt följsam Kekkonenman. Han hade emellertid begått den stora oförsiktigheten att i Stockholm och USA vara närvarande vid fester, som arrangerats av ester i exil. Pravdas bannbulla följde. För efterträdaren, dr Virolainen, torde varken Kekkonen eller Moskva behöva ha anledning till bekymmer.

På sina håll är man bland de andra borgerliga partierna inte alltför tilltalad över att tvingas samregera med Kekkonens agrarer. Inte heller presidenten torde betrakta en borgerlig koalitionsregering som en lösning på sikt. Tvärtom anses han spekulera i en kraftig vänsterbreddning, som också skulle innefatta kommunisterna. Men för att folkdemokraterna skall kunna tas med är det nödvändigt att också få med socialdemokraterna. Förutsättningen är dock att anti-Kekkonen-ele-

menten avlägsnas ur det socialdemokratiska partiets ledning och att dess utrikespolitiska kurs lägges om och blir följsam. Att agrarerna skulle inneha regeringsledningen i ett sådant koalitionsblock torde för president Kekkonen vara ett axiom.

Socialdemokraterna innehar i dag en nyckelroll i Finlands politik. De är emellertid splittrade såväl inåt som utåt. Rebellerna mot Tanner bröt sig ut och bildade det s. k. Socialdemokratiska förbundet, till numerären ej jämförbart med det socialdemokratiska partiet men med inflytande i fackföreningsrörelsen och med Kekkonens öra. Den nuvarande socialdemokratiska partiordföranden, Rafael Paasio, betraktas allmänt som relativt »mjuk». I valrörelsen skedde också diverse fredstrevare mellan Kekkonen å ena sidan och Paasio och i viss mån andra ledande socialdemokrater å den andra. Mot Paasio står dock Leskinen och inom anti-Kekkonen-flygeln vill man också sätta sin lit till vice ordföranden Olavi Lindblom och partisekreteraren Kaarlo Pitsinki.

Kekkonen har uppenbarligen sina främsta bundsförvanter i den från det socialdemokratiska partiet avsondrade oppositionen, dvs. socialdemokratiska förbundet. Den försoning mellan detta och det socialdemokratiska partiet som syntes så nära omintetgjordes till sist, sedan socialdemokratiska förbundets ordförande, den mera samarbetsvillige Emil Skog, blivit ersatt av den i utrikespolitiskt hänseende vänsterinriktade Aarre Simonen. Denne stod tillsammans med sitt parti för ett av de mera tvivelaktiga inslagen i valrörelsen, då han i början av september i spetsen för en femmannadelegation besökte Moskva och där träffade en rad ledande sovjetpolitiker, bland dem president Bresjnev.

Vid sammanträffandet med Bresjnev underströk Simonen bl. a., att målet

för hans parti var ett förenat socialdemokratiskt parti men ett parti, vilket hade socialdemokratiska förbundets utrikespolitiska program som sin politik. »Därför», sade Simonen, »är det nu så viktigt att effektivisera isoleringen av de socialdemokratiska högerelementen. — — — Ifall inte ansiktet renas, kommer isoleringen att fortsätta.» Bresjnev gav Simonen allt stöd och underströk, att »personskiftena i socialdemokratiska partiets ledning var visserligen en åtgärd i rätt riktning, men blott en liten början. Det var ingen tillfällighet, att Tanner och Leskinen åsidosattes. Det har också haft positiv betydelse. Detta faktum borde ni använda för att segra i er kamp. Vi ger er vårt stöd. Även vår kamp är i detta hänseende förenad med Finlands folks och dess arbetarklass. Detta är kraftkällan. Exempel — Japan, Frankrike, Italien, England, Skandinavien. I alla dessa länder uppvisar de socialdemokratiska partierna samarbetsvilja.» Hrr Erlander och Nilsson kan känna sig smickrade av klappen på axeln.

Att en regerings- eller riksdagsdelegation besöker ett land är en sak. Likaså är vi vana vid att kommunistpartierna konsulterar Moskva. Men det är något ganska oerhört, då det i Finland har gått så långt, att ett parti med anspråk på att vara demokratiskt direkt i Moskva konspirerar mot ledningen i det socialdemokratiska parti, med vilket man säger sig vilja förhandla om försoning. Saken blev inte bättre av att Simonens parti på många håll gick i valförbund med kommunisterna. Det var också beklämmande, då den sovjetryska televisionen från Tallinn direkt ingrep i den finländska valstriden och gav simoniterna sitt stöd. Det torde vara första gången som det utåt var fråga om direkt inblandning från Sovjet i Finlands politiska liv. Som ett tidens tecken är det illavarslande.

Den stora faran för den närmaste framtiden ligger sålunda främst i att de självständiga och demokratiskt starkt medvetna elementen inom den finländska socialdemokratien skulle lida nederlag och en försoning åstadkommas mellan de båda socialdemokratiska partierna på Simonens (Kekkonens) villkor. Detta skulle i sin tur direkt kunna leda till den på sina håll eftersträfvade samverkan mellan kommunister, socialdemokrater och agrarer. Kan man vänta sig, att en sådan regering under Kekkonens ledning är av sådan kaliber, att den kan visa tillräcklig fasthet under starkt inre och yttre tryck?

Det är ingen tvekan om att hoppet i dagens läge för att rädda Finlands demokrati främst går till en självständig socialdemokrati under Leskinens eller någon likasinnads ledning. Teoretiskt hoppas mången på ett samarbete mellan en så beskaffad socialdemokrati samt svenska och finska folkpartiet och samlingspartiet. På så sätt skulle Kekkonen och agrarerna kunna tvingas till eftergifter. Men är de nämnda partierna mäktiga den självövertvinnelse, som en sådan samverkan skulle kräva? I dag är förhoppningarna i vart fall inte stora.

Det amerikanska presidentvalet

Helt i enlighet med ritningarna tog Lyndon B. Johnson hem spelet över sin republikanske motståndare, Arizonaasenatorn Barry Goldwater. Det stod på ett tidigt stadium klart, att Goldwaters chanser var synnerligen små. Å andra sidan skulle knappast någon annan republikan ha haft större chanser att hävda sig. Det hör till det politiskt omöjliga att besegra en president som ställer upp till omval; det förhållande, att Johnson nått sitt höga ämbete från vicepresidentposten för-

ändrar inte saken. Till detta kommer, att det skulle ha erfordrats underverk för att i tider av stadig högkonjunktur störta den sittande administrationen. Men otvivelaktigt genomförde också demokraterna en skickligt upplagd valkampanj. Det var också ett mästert drag, då Johnson — allmänt uppfattad som relativt konservativ — till sin vicepresidentkandidat utsåg Hubert Humphrey från Minnesota, känd som en radikal på demokraternas vänsterflygel. Johnson-Humphrey kunde också leva högt på den Kennedymyt, som utbildats efter mordet på presidenten. Kunde de överhuvudtaget förlora?

För republikanerna blev resultatet en svår motgång men dock knappast värre än man kunnat vänta med hänsyn till omständigheterna. Republikanerna stod splittrade. Vissa kretsar och ledande partimän hade öppet revolterat mot Goldwater efter dennes nominering. Särskilt i Nya England tog flera tidningar, som annars alltid givit republikanerna sitt stöd, avstånd från Goldwater och motarbetade honom. Östern kunde inte finna sig i att ledningen av det republikanska partiet övergått till män från västern och mellanvästern. Denna splittring av det republikanska partiet spelade på ett avgörande sätt segern i händerna på Johnson och hans team.

Det synes emellertid som om många andra faktorer verkat till Goldwaters nackdel. På samma sätt som Johnsons val av Humphrey till vicepresidentkandidat visade sig ge demokraterna fördelar, kom Goldwaters val av William Miller att bli till en direkt nackdel för republikanerna. Nästan okänd av den stora allmänheten, visade sig Miller dessutom vara en oskicklig amatör i sin kampanjuppläggning. Något förtroende mäktade han aldrig inge. Men Goldwater hade också genom att välja Miller begått det stora

misstaget att utse en person, som inte kunde tillföra honom stöd från några nya kretsar utöver dem han själv kunde vädja till. Efter den uppslitande strid som föregick Goldwaters nominering hade det säkerligen varit en gård av statsmannavisdom, om han i stället hade utsett en välkänd »liberal» republikan till sin vicepresident, Romney, Lodge eller varför inte t. o. m. Scranton. Om Goldwater gjort en dylik försoningsgest, hade knappast den utsedde vägrat att acceptera, och möjligheten hade funnits att låta ett enat republikanskt parti ta upp kampen mot demokraterna, varvid motgången sannolikt blivit avsevärt mindre.

Goldwaters klart tillkännagivna åsikter i diverse frågor torde också ha legat honom i fatet, ehuru sannolikt i mindre omfattning än vad som särskilt angivits i svensk press, där man genomgående låtit sig påverkas av demokraternas valagitation och sällan objektivt försökt att analysera Goldwaters synpunkter. Som det så träffande har sagts, har den svenska pressen föredragit att även på nyhetsidorna *kommentera* i stället för att *referera* Goldwater. Denne begick det stora misstaget, att diskutera vissa avgörande principer, men väljarna förmodade inte eller ville inte ta ställning i en ideologisk diskussion.

I särskilt en fråga torde Goldwaters ställningstagande ha spelat en roll för valresultatet, nämligen i förhållandet till integrationen av de färgade i det amerikanska samhället. Goldwater har utmålats som rashetsare och motståndare till negrernas kamp för lika rättigheter. Ingenting kan gärna vara felaktigare. Själv av judiskt ursprung, kunde inget verka mera fränstötande på Goldwater än rasfanatism. Han har också gått i spetsen för integrationen i sin egen hemstat, Arizona. Själv har han också skrivit: »Jag tror,

att det är både klokt och rättvist att låta negerbarn gå i samma skolor som vita barn och att om de vägras detta kan det medföra starka mindervärdes känslor. Jag är emellertid inte beredd att påtvinga människorna i Mississippi eller South Carolina mina åsikter eller att tala om för dem, vilka metoder de skall använda och vilken takt de bör hålla för att uppnå integration. Det är deras bekymmer och inte mitt. Jag tror, att alla problem i samband med rasrelationer, liksom alla sociala och kulturella problem, bäst löses av de människor, som är direkt berörda av dem. Sociala och kulturella förändringar, hur önskvärda de än må vara, skall inte framtvingas av centralregeringen. Låt oss genom övertalning och upplysning söka förbättra det vi anser vara bristfälligt. Men låt oss, när vi gör det, respektera lagens gång. Varje annat sätt skapar tyranner och kan göra slut på friheten.» (Konserveratismens ansvar, Malmö 64, nyligen översatt.)

Den främsta grunden för Goldwaters ställningstagande i såväl rasfrågan som andra frågor är hans djupa övertygelse om nödvändigheten av att bevara delstaternas rättigheter som en motvikt mot centralregeringens i Washington alltmera utvidgade makt- och intressesfär. För den djupa södern har detta varit den angelägnaste frågan, därav deras stöd åt Goldwater, som även förändrade det traditionella politiska mönstret i USA — om varaktigt återstår att se. I andra delar av USA har denna problematik inte varit lika aktuell. Men för negerväljarna kom Goldwaters ställningstagande att uppfattas som riktat mot dem och deras kamp. På så sätt föll Goldwater offer för en alltför stor principiell rätlinjighet.

I många avseenden förfäktar Goldwater en sund konservatism, t. ex. »Låt oss hädanefter bekämpa alla mo-

nopol, vare sig de är företags- eller fackföreningsmonopol. Hotet mot friheten heter oinskränkt makt och de som kämpar för friheten kommer att slåss mot maktkoncentration var de än stöter på den.» Eller följande avsnitt: »Låt oss för all del också komma ihåg *nationens* intresse av att minska skatter och utgifter. Behovet av 'ekonomisk tillväxt', som vi idag hör så mycket talas om, kommer att tillfredsställas, inte genom att staten binder landets ekonomiska krafter, utan genom att man frigör dem. Genom att skära ner skatter och utgifter kommer vi inte bara att kunna åter-skänka den enskilde de medel, med vilka han kan hävda sin frihet och värdighet, utan också garantera nationen den ekonomiska styrka, som alltid kommer att vara dess yttersta försvar mot främmande makter.» Och på utbildningens område betonar Goldwater kvalitetsens betydelse framför kvantiteten. Många andra exempel skulle kunna anföras på klart positiva drag i Goldwaters åskådning. Men samtidigt är det uppenbart, att han för en europeisk konservativ framför allt i sin socialpolitiska uppfattning närmast ter sig som en liberal av den gamla skolan, en Manchesterliberal, och då går det inte att följa honom. Genom att ställa åtskilliga av tidens problem på sin spets, tillåtligt för en idépolitiker men knappast för en praktisk politiker, har han dock tillfört den politiska diskussionen många nya aspekter. Man vill hoppas, att det när valyrans lagt sig, skall bli möjligt att på allvar och från objektiva utgångspunkter ta upp och diskutera Goldwaters olika teser.

Till följd av demokraternas stora seger har vissa riskmoment kommit in i den amerikanska politiken. Tendensen mot ett enpartivälde under de närmaste åren ter sig varken för amerikanen eller en utomstående be-

dömare som något positivt. Frågan är om det splittrade republikanska partiet går att ena inom överskådlig framtid. Stora krav kommer att ställas på såväl den konservativa som den liberala flygeln inom partiet. Ömsesidiga eftergifter är nödvändiga. Goldwater har måhända inte spelat ut sin roll, även om han kommer att tvingas att hålla sig i bakgrunden några år. Å andra sidan är ledarbristen akut. Rockefeller eller Scranton kan knappast komma ifråga mera. Och män, som republikanerna hoppades mycket av i framtiden, sådana som Charles Percy och Robert Taft Jr föll igenom. Återstår Romney och varför inte Richard Nixon igen? Nixon kämpade hårt i valstriden och höll sig lojal mot Goldwater. Han bör kunna accepteras av samtliga grupper. Det kommer dock sannolikt, att dröja åtskillig tid, innan de republikanska leden åter slutits och partiet på nytt blivit en verklig maktfaktor att räkna med. Under tiden kan Johnson, den outgrundlige och slipade politikern, i kraft av en betydande majoritet slå in på praktiskt taget vilka vägar han vill. Och mycket har han sannerligen inte avslöjat om hur han tänker sig framtiden.

De brittiska importavgifterna

Den nya labour-regeringen i Storbritannien har valt att som sin första mera betydelsefulla politiska åtgärd införa speciella importavgifter, vilka drabbar praktiskt taget all import med undantag av råvaror och livsmedel. Redan under valkampanjen gjorde labour gällande, att landet snabbt närmade sig ruin och införandet av importavgiften får betraktas som minst lika mycket en politisk-taktisk manöver som något som är ägnat att i praktiken lösa Storbritanniens ekonomiska

svårigheter. Otvivelaktigt är det ekonomiska läget bekymmersamt och att någonting måste göras stod säkerligen klart för den då sittande konservativa regeringen redan för något halvår sedan. Det annalkande valet omöjliggjorde emellertid beslutsamma insatser och man hängav sig åt vaga förhoppningar, att exporten skulle stiga som ett resultat av olika exportfrämjande åtgärder. Slagordet »You never had it so good» skulle för övrigt varit svårt att förena med drastiska ingripanden mot konsumtionen.

Premiärminister Wilson genomförde sin ekonomiska demonstration med all övlig dramatik. Landets konkurs framstod som omedelbart förestående och den nya regeringen berömde sig av handlingskraft och ansvarskänsla. Importavgiften utlovades på kort tid skapa förutsättningar för ekonomiskt uppsving och stegrade exportintäkter. Den brittiska industrin, som förmodas göra världens bästa varor (liksom landet enligt Mr. Wilson har världens bästa vetenskapsmän), skulle nu få en fair chans att göra sig gällande på hemmamarknaden. Den »onödiga» importen kunde säkerligen skäras ned och samtidigt skulle exporten ytterligare stimuleras. Allt var »temporary measures» och alls icke något utslag av protektionism.

Sanningen är givetvis, att importavgifter och smärre exportsubsidier icke kan åstadkomma den industriella revolution varförutan Storbritannien kommer på efterkälken, ekonomiskt och så småningom också politiskt, jämfört med sina kontinentala och skandinaviska konkurrenter. Ingen priskontroll i världen kan effektivt förhindra den brittiska industrin att prismässigt tillgodogöra sig det förbättrade konkurrensläge på hemmaplan, som den femtonprocentiga strafftullen på de utländska konkurrenternas varor innebär. Det är inte lätt att

se hur en sådan förbättrad konjunktur på hemmamarknaden skulle kunna förmå industrin till mera energisk försäljning och ökade insatser överhuvudtaget på exportmarknaden.

Särskilt allvarlig måste situationen bedömas vara med tanke på det hittills lovande EFTA-samarbetet. Importavgiften är utan tvivel ett brott mot EFTA-konventionen. Inte minst för svensk exportindustri, som planerat sin framtid på den brittiska marknaden med hänsyn till de tullreduktioner som EFTA-samarbetet redan givit och kommer att giva, är läget bekymmersamt. Inom åtskilliga branscher är en tullhöjning på 15 procent rent prohibitiv.

Och medan EFTA:s totala beroende av sin största partner, Storbritannien, eftertryckligen demonstrerats inför hela världen och inte minst inför EEC, avvaktar Mr. Wilson första lämpliga tillfälle att utlysa nyval. Att han skulle vara beredd att på allvar söka råda bot på de ekonomiska svårigheterna före ett sådant nyval synes föga troligt. Säsom en sentida brittisk imperialist förefaller han numera se med ungefärligen samma motvilja till varje land på kontinenten, EEC-land eller EFTA-partner spelar mindre roll.

Nya signaler inom Sovjetekonomin

Sedan två år tillbaka har cirka 200 sovjetryska företag inom konsumtionsindustrin ombildat sina förvaltningar och övergått till driftsmetoder som liknar metoderna inom de statsägda företagen i kapitalistiska stater. Det gäller i flertalet stora företag, omfattande flera fabriker i samma bransch. Sådana företag kallas »sovjetfirmor». Publiciteten kring dessa företags verksamhet är mycket diskret i sovjetpressen och i den påpekas ständigt att de nya driftsmetoderna införts i experi-

mentsyfte. Sovjetpressen döljer dock ej att experimenten anses vara mycket lyckade och att den tid närmar sig, då man bör tänka sig en allmän reform av industriförvaltningens metoder på grundval av de framgångsrika experimenten.

Pravda inledde den 17 augusti en ny fas av öppen debatt kring detta problem med publicering av akademikern Trapesnikovs artikel och uppmanade alla ekonomer, specialister och industripraktiker att diskutera Trapesnikovs teser.

Trapesnikovs inledande artiklar kommer knappast med något nytt för dem som känner Charkov-professorn Liebermanns artikelserie, publicerad för två år sedan. Man vet inte varför Pravda ansåg det lämpligt att förtiga professor Liebermanns namn och idéer, särskilt som de 200 sovjetfirmorna organiserats efter hans idéer och anvisningar.

Både Liebermann och Trapesnikov kommer med en skarp kritik av det hittillsvarande planeringssystemet och produktions- och kontrollnormerna inom konsumtionsindustrin av i dag. Det sägs, att direktörerna i industriföretagen för närvarande är maktlösa inom ramen för de stela planeringsbestämmelserna. De kan varken öka eller minska arbetskraften på vissa avdelningar, de kan inte införa tekniska nyheter utan att överskrida självkostnadernas oelastiska gräns, inte anpassa produktionsmängden till efterfrågan, inte införa rationella amorteringsregler etc.

De moderna tekniska framstegen och behovet av automation tvingar samtidigt till grundlig omorganisering av den nuvarande industriförvaltningen. Allt detta är mycket riktigt ur objektiv synpunkt, man kan bara fråga sig varför sovjetryska ekonomiska experter lägger märke till alla dessa brister så pass sent.

De förslag som Trapesnikov gör i artikelns avslutning är nästan identiska med de liebermannska förslagen på vilkas grundval redan en del av den sovjetryska industrien förvaltas. Men tydligen vill Pravda ge dem en anstrykning av något fullständigt nytt: 1) införande av ett nytt ekonomiskt system i företagsarbetet, vilket innebär en stimulans för produktionen (så invecklat definierar man lönsamhetens princip) med syfte att övergå från de rådande föreskrifternas stela ramar till mera effektiva produktionsmetoder (av den övriga artikeltexten framgår, att det gäller lönsamheten, lönerna rörlighet, skatterna, konventionella straff för försenade leveranser, rörliga priser och räntan på investerat kapital). 2) Definierande och ökande av direktörernas fullmakter. 3) Införande av mera elastiska former av lönepremier och premier i samband med uppfyllande av produktionsplanerna. 4) Utarbetande av konkreta förslag för övergången till det nya förvaltningssystemet under den närmaste tiden för konkret utpekade företag för genomförande av experimentet.

Det låter besynnerligt att tala om dessa reformer som om ett nytt experiment då man sedan länge vet genom sovjetpressen att just sådana experiment pågår i hela landet med goda resultat. Men det är tydligt, att återuppvärmningen av debatten är viktig. Troligen skall denna debatt utgöra inledningen till en laglig utformning av det pågående experimentet. Den självklara tanken att det här gäller en återgång till sedan länge kända driftsmetoder inom den kapitalistiska världen avvärjer professor Trapesnikov med den enkla frasen, att så skulle det vara om reformen skulle genomföras av kapitalister, men sovjetindustrin tillhör sovjetfolket och arbetar för dess bästa; därför kan man i detta fall bara tala om rationalisering.

Märkligt är att de s. k. liebermannska idéerna hittills debatterats i sovjetpressen endast då det gällt industrien, rättare sagt konsumtionsindustrien, ty Liebermanns idéer har aldrig debatterats i samband med den tunga eller rustningsindustrien. Nu finns det också säkra tecken på att de liebermannska idéerna diskuteras som lämpliga även för jordbruket. I augusti hölls i Moskva en konferens för hela Sovjetunionen om jordbrukets organisationsproblem om ökat materiellt intresse hos jordbruksarbetarna och om omställning av kolchosproduktionen enligt lönsamhetsprinciper. Jordbruksarbetarna bör åtnjuta högre löner i de jordbrukskollektiv som visar sig ekonomiskt lönsamma.

Den nu detroniserade Krustjov kom i ett tal i Sibirien den 15 augusti på en alldeles ny och strålande idé, att »den som producerar potatis och grönsaker, bör ha rätt att sälja dem på kolchosmarknaden». Andra originella idéer i hans tal var att en bestämd grupp kolchosarbetare bör ha en bestämd jordareal som arbetsfält, att gruppens avlöning bör vara beroende av produktiviteten per ton. Av Krustjovs ord framgick, att vissa experiment med sådan organisation redan genomförts och givit goda resultat.

Det är möjligt att vi här har att göra med en mycket viktig evolution av kommunistssystemet i riktning mot mera effektiva produktionsformer. Emellertid har man inte någon säkerhet för att hela denna utveckling ej i pressen framställs på ett sätt, som fångslar västerländsk, kapitalistisk fantasi. En sådan fantasi kan öka Sovjets utsikter att få mera långfristiga krediter från de västerländska kapitalisthajarna. Ingen kan heller säga vad maktskiftet i Kreml kan få för konsekvenser för utvecklingen inom Sovjetekonomin.

Socialdemokratisk smygfinansiering

Sveriges Folkpensionärers Riksorganisation — det låter ana en trygg organisation, en sammanslutning till folkpensionärernas värn, som bjuder stora famnen. Det gör den förvisso också, fast kanske inte bara med de målsättningar, som den nyblivne folkpensionären tror att den har, när han gör sitt inträde — den tillhör nämligen den rikhaltiga floran av socialdemokratiska täckorganisationer.

Organisationen, som tillkom 1942 på socialdemokratiskt initiativ och som har riksdagsman Axel E. Svensson (s) som ordförande, förnekar dock sitt partipolitiska hemvist och något annat hade väl knappast varit att vänta. Om någon kan tänkas ha hyst tvivel om vart organisationen hör, är nu i vart fall hans villfarelse skingrad. I valrörelsens mest hektiska skede inkallades förbundets ledning till Harpsund för att uttala sitt anatema över högerpartiets ATP-förslag liksom sin tillfredsställelse med sakernas ordning i övrigt, ett behövt propagandastöd för hr Erlander i den trängda situationen. För övrigt kan nämnas, att SFR regelmässigt återfinnes i förteckningen över »svenska gäster» vid de socialdemokratiska partikongresserna!

SFR som har ca 175.000 medlemmar fördelade på 750 lokalföreningar, har mycket låga avgifter, högst ett par kronor per år. I sina grubblerier över hur man skall lösa ekonomifrågan har man nu funnit Columbi ägg — låt det allmänna bekosta verksamheten!

Centralt dirigerade socialdemokratiska landstingsmän har vid årets landsting gått till aktion över hela landet och motionerat om anslag till SFR:s länsavdelningar. Anslagen skall användas för att anställa konsulenter för folkpensionärernas fritidsverksamhet, ett i och för sig oskyldigt och

vällovligt syfte. De anslag man begärt har varierat, men i regel har det rört sig om en, i något fall två kronor per månad och folkpensionär i lands-
tingområdet, *inte per medlem* i SFR! Med denna beräkningsgrund gör man alltså anspråk på att representera länets samtliga folkpensionärer, oavsett anslutningsprocenten till SFR eller om det finns andra folkpensionärssammanslutningar i länet! Men vad mera är — det osedvanligt fräcka försöket har lyckats.

Sv.T har gjort en stickprovsundersökning, omfattande 12 landsting. Av dessa har endast ett gått på blankt avslag. De övriga har bidragit till att förstärka den socialdemokratiska täckorganisationen.

Gotlands läns landsting	10.000 kr
Hallands	8.000 »
Kopparbergs	30.000 »
Malmöhus	75.000 »
Stockholms (län)	40.000 »
Uppsala	30.000 »
Värmlands	50.000 »
Västerbottens	30.000 »
Östergötlands	30.000 »

Enbart dessa nio landsting har således utfäst sig att med tillsammans 303.000 kr bekosta vad som i realiteten innebär anställandet av nya socialdemokratiska ombudsmän med uppgift att reparera socialdemokratiens skamfilade rykte bland folkpensionärerna och övertyga dem om regeringens ofelbarhet. Av de 12 undersökta har dessutom Norrbottens och Älvsborgs läns landsting utlovat ett visst stöd. Kristianstads läns landsting var det enda som — dels på grund av partiställningen och dels därför att man förstod var pengarna egentligen skulle hamna — direkt avvisade den socialdemokratiska framtöten.

I ej så få fall tycks de borgerliga, även där de är i majoritet, inte ha varit medvetna om SFR:s karaktär

utan beslutat till och med utan debatt. I andra fall har socialdemokraterna, som t. ex. i Uppsala län, i kraft av sin majoritetsställning genomdrivit ett beslut om monopol på folkpensionärsanslagen till just det egna SFR. I Uppsala gick förslaget igenom med 22—18 gentemot ett gemensamt borgerligt förslag att 40.000 kr skulle delas mellan de olika folkpensionärsorganisationerna i länet.

Nog finns det skäl att instämma med hr Nilsson i Kungsängen (cp), att detta är att »monopolisera fritidsverksamheten bland gamla till en enda organisation». Det är »snudd på kollektivanslutning av länets folkpensionärer», tillade han.

Sv.T har velat fästa uppmärksamheten på ett av de tyvärr inte alltför sällsynta fallen av en smygvägen genomförd skattefinansiering av socialdemokratisk aktivitet. Det är illa nog att socialdemokratiska organisationer följer medborgarna från vagnan — Unga Örnar — till graven. Direkt orimligt blir det, då också de borgerliga medverkar till att betala kostnaderna för maskineriet.

In vino veritas?

I Expressens nummer av den 28 oktober återfinns på sidan 7 den kraftfulla rubriken: »Statskyrkan är inte med i Sydafrikabojkotten. En stor del av kyrkans nattvardsvin är just sydafrikanska starkviner.»

När läsaren hämtat sig efter denna chockerande upplysning om vår oeffterättliga statskyrka och vänder bladet, vad möter honom på sidan 8 om inte en rejäl annons för just det vin, som Expressen nyss beskyllt statskyrkan för att använda. Annonsen talar om Cap Constantia som »ett utsökt gott starkvin framställt av ädlaste druvor!»

Kommentarer är överflödiga!